

Slovenski dom

Štev. 61

V Ljubljana, petek 14. marca 1941

Leto VI.

Nov papežev korak za mir

Navzlic nepomirljivemu stališču vojskujočih se taborov, naj bi sv. oče pripravljaj novo mirovno akcijo s posredovanjem Roosevelta in Italije

Belgrad, 14. marca. m. »Politika« prinaša od svojega dopisnika iz Rima poročilo, v katerem pravi, da sv. oče Pij XII. spet skuša preučiti možnosti, kako bi se obnovil mir.

Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da je sv. oče Pij XII. na lastno pobudo začel po svojih odposlancih poizvedovati, na kakšen odmev bi pri vojskujočih se državah navedel njegov morebitni poskus za ustavitve sovražnosti. V zvezi s tem je v začetku tega meseca sv. oče poklical na izredni sestanek 14 cerkvenih visokih dostojanstvenikov, da bi slišal njihovo mnenje o načrtu, po katerem naj bi se enkrat preučile možnosti za novo mirovno pobudo. Od 14 dostojanstvenikov jih je devet izrazilo mnenje, da bi takšna akcija doživela neuspeh, ker sta vojskujoča se tabora v takšnem polo-

žaju, da je izključena možnost, da bi kateri koli od njih sprejel kako mirovno pobudo.

Sv. oče pa vendar ni opustil svojega načrta. Pravijo, da je pred tremi dnevi sprejel apostolskega nuncija na italijanskem dvoru — msgr. Borgonzinija, kateremu je pojasnil svojo zamisel. Sporočil mu je tudi stališče nasprotnih krogov ter mu končno naročil, naj o njegovih zamislih obvesti italijansko vlado, ta pa nemško, da bi se videlo, na kakšen odmev bi navedla namera sv. očeta pri državah osi. Poleg tega je sv. oče poslal brzojavna navodila nunciju v Washingtonu, msgr. Cigogoniju, ki naj v papeževem imenu obvesti Roosevelta o vsem tem, ter ga vpraša, če bi prevzel vlogo posredovalca za mir z Anglijo, če bi bila njegova zamisel dobro sprejeta pri Nemčiji in Italiji.

Prav takšna navodila je dobil tudi apostolski nuncij v Tokiju, msgr. Marella, ki naj o tem obvesti japonsko vlado ter potem poroča, na kakšen sprejem bo ta papeževa želja navedla na japonskih odločujočih mestih. Poleg tega je sv. oče po nunciju izrazil zadovoljstvo nad uspehom japonskega posredovanja v sporu med Siamom in Indokino.

Čeprav sv. oče najbrž še ni mogel dobiti odgovorov od svojih nuncijev, vendar se iz mnogih znamenj da sklepati, da je imelo tistih deset kardinalov, ki so papežu povedali mnenje, da nobena vojskujoča se država v tem trenutku ne bi privolila v mir, najbrž prav. Po drugi strani pa ta zamisel sv. očeta vsekakor ni brez pomena kljub vsemu odločnemu poudarjanju obeh vojskujočih se taborov, da ne privolita na sklenitev miru.

Vesti 14. marca

Ko bo prišel čas, bo angleško letalstvo na bližnjem vzhodu udarjalo, kakor je udarjalo v Afriki, je izjavil atenskem tisku angleški letalski poveljnik maršal Longmore, ko je razpravljaj o vodstvu, organizaciji in sposobnosti letalcev, ki v sedanji vojni sodelujejo.

Letalo, polno bomb, je bilo zadeto neke pri prednočnih napadih na zahodu. Ko je padlo na tla, so vse bombe — več ton — eksplodirale ter raztrgale na drobne kosce letalo in posadko.

Kdor misli, da bi Jugoslavija samo za trenutek mogla privoliti v kake zahteve, ki niso v skladu z njeno častjo in njenim pojmovanjem neodvisnosti, ta ne pozna ne jugoslovanskega ljudstva in ne jugoslovanskih vojaških poveljnikov, ki so povečini že v svetovni vojni dokazali, kako pojmujejo vojaško in narodno čast države, sodi francoski dnevnik »Paris Soir«.

V Alžaciji je bila uvedena nemška marka kot edino plačilno sredstvo, poroča DNB.

Egipt je prostovoljno stopil ob stran Angležev. Mi popolnoma zaupamo, da bodo Angleži prišli iz te vojne kot zmagovalci. Egipt je izpolnil vse obveznosti iz pogodbe z Anglijo, kateri bo Egipt pomagal s pridelki, Anglija pa mu bo pošiljala pomorska prevozna sredstva, je izjavil predsednik vlade Sidi paša Reuterjevemu dopisniku o razgovorih, ki jih je imel z zunanjim ministrom Edenom.

V Libiji in Afriki niso zmagovali angleški generali in angleški vojski, temveč težki 50 do 70 tonski tanki, piše »Popolo d' Italia«. Vojaška sposobnost italijanskega poveljstva je znala angleške čezmerne sile potegniti v nevarno past, sodi »Giornale d' Italia«.

Zakon, ki določa odstopitev lastnih vojnih potrebščin tuji državi, ni nevtralen, temveč izrazito napadalen. Roosevelt in njegova vlada zahtevata zase pravico, da odločata povsod na zemlji. Narodi pa, ki ne morejo priti v odvisnost od nikogar, so se združili v trojno zvezo ter preučevali vse možnosti in nevarnosti, ki bi se rodile iz ameriške pomoči za Anglijo, piše glasilo nemškega zunanjega ministrstva »Diplomatische-Politische Korrespondenz«.

Ob drugi obletnici slovaške republike je bila večeraj v Belgradu slovesna služba božja, katere se je med drugimi udeležil tudi slovaški poslanik Cieker z osebjem in številnimi zastopniki Slovkov.

Zmaga je naša, ker se Nemčija bori za pravico, ker je nemški narod najmočnejši in najhrabrejši, najbolj pripravljen in ker ima najboljšo vojsko. Nemška vojska je pripravljena za odločilni boj z zadnjim sovražnikom, z Anglijo. Vsemu svetu je že jasno, kako se bo ta boj končal, to se pravi, da se mora nedvomno končati samo z nemško zmago, je govoril pri večerajšnjih slovesnostih na Dunaju nemški propagandni minister dr. Göbbels.

Zdi se, da so možnosti za ustavitve grškega brezupnega boja z Italijo in Nemčijo. Ni izključeno, da bi se v grški Traciji sestavila nova vlada pod vodstvom tamošnjega guvernerja Koziasa. Ta vlada naj bi ugodila italijanskim in nemškim zahtevam, piše vodilni madžarski dnevnik »Pester Lloyd«.

Razdeljanje, ki so jih zadnje dni povzročila nemška letala po angleških mestih, so hujša od razdeljanja v Coventryju. Bombardiranje ladjedelnic v Liverpoolu pa je strašen nemški odgovor na angleške načrte za ojačanje pomorskega brodograja, piše »Popolo d' Roma«.

Obe vojskujoči se stranki želita dobiti irsko ozemlje, da bi si izboljšali vojaški položaj. Zato nevarnost za Irsko vedno bolj narašča. Irsko je v vedno večji vojni nevarnosti, je govoril večeraj predsednik vlade de Valera.

Italija in Nemčija sta navzlic sprejetju ameriškega zakona preprčani o svoji končni zmagi, ker vesta, da je ameriška pomoč samo utvara, sodi agencija Stefani.

Japonskega zunanjega ministra Macnoka, ki je kristjan, bo najbrž sprejel tudi sv. oče Pij XII., napoveduje »Japan Times«.

Ameriško vojno ministrstvo uradno sporoča, da bodo te dni odpisali v Anglijo 30 najmodernejših bojnih čolnov, takimenovanih »komarjev« za boj proti podmornicam.

Kanceler Hitler je brzojavno čestital predsedniku Slovaške dr. Tisu ob današnjem narodnem prazniku.

Vojaški poveljnik Carigrada je za dva dni prepovedal izhajanje osmin listom, ki so objavljali vznemirljiva poročila o atentatu na angleškega poslanika Rendela, poroča anatolska agencija.

Bolgarska in madžarska sodba:

Po jugoslovansko-nemških posvetih - končna ustalitev razmer na Balkanu

Sofija, 14. marca. m. Bolgarsko časopisje posveča veliko pozornost položaju na Balkanu ter soglasno izraža upanje, da bo ta del Evrope ostal izven vojne. Sofijski politični krogi so prepričani, da bodo že v prihodnjih dneh rešena tudi ostala in vprašanja, ki zanimajo Balkan ter Nemčijo in Italijo. Sodiijo tudi, da bo prišlo do sporazuma med Nemčijo in Grčijo ter bi se tako končala vojna med Italijo in Grčijo. Glede Turčije, pravijo, da je predsednik turške republike Ismet Ineni že poslal odgovor nemškemu kancelarju Hitlerju na njegovo spomenico. V bolgarski prestolnici dosti ugibajo o vsebini tega odgovora.

Bolgarsko časopisje istočasno posveča tudi daljše članke in poročila Jugoslaviji in jugoslovansko-nemškemu odnosu. »Slovo« povdarja, da bo Jugoslavija že prihodnje dni pojasnila svoje odnose do Nemčije, ter je zato treba pričakovati ugodnega razvoja dogodkov za obe državi.

Budimpešta, 14. marca. m. Glede jugovzhodne Evrope v madžarskih političnih krogih pravijo, da po končanih jugoslovansko-nemških razgovorih ne bo nobene ovire več za nadaljnjo okrepitev mira v tem delu Evrope. Po tem političnem in diplomatskem zavarovanju miru bo nadaljnje sodelovanje narodov v jugovzhodni Evropi še pomembnejše in plodnejše.

Stotine nemških letal zažigajo in rušijo angleška pristanišča

Berlin, 14. marca. DNB Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Preteklo noč od 11. na 12. marec, je ob mesečini več sto nemških bojnih letal izvedlo napad na pristanišče naprave v Liverpoolu in Birkenheadu. Napad je bil zelo uspešen. Razrušenih je bilo dosti poslopij v pristanišču, tovarnam pa je bila povzročena velika škoda. Več ladij, ki so bile v pristanišču, je bilo zažganih. Razen tega napada so nemška letala izvedla močne napade tudi na razne vojaške cilje in industrijske naprave na škotskem in v Južni Angliji. Več nemških letal je v podnevi izvedlo napade na neko letališče v Južni Angliji. Porušenihi je bilo več hangarjev. V bližini angleške jugovzhodne obale je nemški bojni čoln potopil en britanski rušilec.

Preteklo noč so britanska letala napadla mesta v severni Nemčiji in nemško prestolnico. Vrženih je bilo mnogo zažigalnih in močno eksplozivnih bomb. Razen stanovanjskih hiš je bilo porušenihi več cerkva in bolnišnic. Škoda na industrijskih napravah je neznatna. Ubitihi je bilo več civilistov, še več pa ranjenih. Uničenihi je bilo 15 sovražnih letal. Šest nemških letal je izginilo.

139. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Grki odbijajo hude dnevne in nočne napade na osrednjem bojišču

Nekje v Italiji, 14. marca. Stefani. Italijansko vojno poročilo št. 279. pravi:

Grško bojišče: Sovražnik je ponovil napade v dolini Vojuse, toda bil je odbit in je imel hude izgube. Naše letalstvo je bombardiralo eno izmed pomembnih sovražnikovih pomorskih oporišč.

Atene, 14. marca. o. Atenska agencija: Z bojišča poročajo o močnih italijanskih napadih z novimi četami, katerim pomaga letalstvo. Grško protiletalsko topništvo je sestrelilo dve italijanski letali. Italijanske čete so začele zdaj z načrtnimi napadi. Pet divizij je skušalo prednočnim po-

tisniti grške čete iz na novo zasedenih postojank na osrednjem bojišču. Na levem krilu bojišča je bil hud boj v višini 1600 metrov. Italijanske čete so bile prisiljene na umik. V isti noči so skušali Italijani prodreti na severu z novim napadom, ki se je začel po polnoči, in omajati nove grške postojanke, pa so bili tudi pri tem napadu odbiti. Tudi dalje na severu je nov val napada bil ustavljen. Grki so zajeli 540 italijanskih vojakov, med njimi 12 višjih častnikov.

Grški rušilec v Egejskem morju je potopil italijansko podmornico, ki je napadla konvoj, namenjen za Grčijo.

Hitlerjev govor ob triletnici avstrijske priključitve

Linz, 14. marca. DNB. Hitler je govoril v Linzu na slavnostnem zboru za tretjo obletnico priključitve Vzhodne krajine (Avstrije) Nemčiji. Med drugim je rekel, da se je z ustanovitvijo velike Nemčije končno razbila versajska mirovna pogodba in versajski red. Danes stojimo pred končanim delom. Kakor je prvo zedinjenje nemškega naroda leta 1870-71 doživelo nezadovoljstvo na ostalem svetu, tako se je tudi to drugo veliko zedinjenje moralo izvesti proti sovražstvu in zavisti, proti ljubosumnosti in pohlepnosti in obenem tudi proti počasnosti in lenosti drugih narodov in drugih držav. Boj, ki je bil takrat začel, se je končal s silnim zgodovinskim uspehom. Boj, ki ga danes bje Nemčija, se bo tudi končal z enakim uspehom.

Nemški narod je poln nepremagljive volje in neomajne odločnosti, da bo šel tako do zmagovalnega konca. Za Hitlerjem stoji kakor en sam mož narodnosocialistična stranka, nosilka zmagoslavne politične volje nemškega naroda. Vstrie s tem gibanjem gre močna oborožena sila nove Nemčije, ki jo navdaja prav taka neizprosna volja kakor stranko. Svet se bo še prepričal o tem, kaj vse na

svetu je moči streti prej kakor oboroženo silo Nemčije. Za narodnosocialistično stranko in za vojsko se je pa strnil ves nemški narod.

Pred dobrim letom dni Churchill menda še ni bil na čistem glede trdnosti in zanesljivosti Nemcev v Avstriji. Anglija je v tem pogledu doživela prepričevalen nauk na Norveškem in v Franciji.

Hitler je govoril o boju nemškega naroda proti staremu svetu zlata in velekapitala. Italijanske čete so bile prisiljene na umik. V isti noči so skušali Italijani prodreti na severu z novim napadom, ki se je začel po polnoči, in omajati nove grške postojanke, pa so bili tudi pri tem napadu odbiti. Tudi dalje na severu je nov val napada bil ustavljen. Grki so zajeli 540 italijanskih vojakov, med njimi 12 višjih častnikov.

Preiskava o atentatu v Carigradu

London, 14. marca. o. Reuter: Bivši angleški poslanik v Sofiji je poslal uradno poročilo o carigradskem atentatu. Pravi, da sta bila med ročno prtljago poslaniškega osebja pomešana pred odhodom iz Sofije dva ročna kovčega, ki so ju najbrž prinesli v poslanništvo.

Iz turškega uradnega poročila o preiskavi je razvidno, da so bile v kovčegih bombe, položene v prtljago na postaji v Sofiji. V vlaku so uslužbenici tuja kovčega odprli, pa niso našli nič sumljivega. Ko je v hotelu prišlo do eksplozije v prvem kovčegu, je neki uradnik drugi kovčeg nesel hitro iz poslopja ter ga vrget v vodnjak in s tem preprečil še hujšo nesrečo. Preiskava je ugotovila, da so v kovčegih bile na videz nedolžne električne baterije, ki so v resnici bile bombe, napolnjene s trinitrotoluenom.

Dogodki na afriških bojiščih

Nekje v Italiji, 14. marca. o. Stefani. 279. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Naša letala so bombardirala pomorska in letalska oporišča v Cirenaiiki. Oddelki nemškega letalstva so bombardirali in s strojnimi streljali na britanska taborišča in na motorizirana sredstva.

Vzhodna Afrika: Sovražnik je izvedel letalske napade na več krajev v Eritreji, vendar pa škode ni bilo.

London, 14. marca. o. Iz Khartuma poroča angleško vrhovno poveljstvo, da so angleške čete zavzele Azovo, zelo važno točko, od koder je omogočeno nadaljnje prodiranje s prostovoljnimi Abesinci proti Addis Abebi. Angleške čete so zavzele tudi Dagagbub in so sedaj le 250 km od Hararja. Včeraj je padla tudi Javella, važno križišče ob cesti, ki drži v Addis Abebo od juga. Angleško letalstvo je bilo zelo delavno pri Kerenu, kjer so obdelavali italijanske garnizije s strojnimi. Bombardirana je bila tudi železniška proga, ki veže Asmaro in Keren ter je bil zadet transportni vlak. Tudi letališče v Asmari je bilo močno bombardirano.

Britanska letala so preteklo noč srđito bombardirala sovražnikova letališča na Rodosu.

Od začetka sedanje vojne je bilo potopljenih za več kakor 9,2 milijona ton trgovskega brodograja, pri čemer imajo glavni delež nemške podmornice. Povečanja teh izgub ne bodo preprečile nobene angleške in ameriške vojne ladje, naj se imenujejo tako ali tako, piše »Berliner Börsen Zeitung«.

Pošiljatev novih angleških čet na Bliznji Vzhod smatrajo v londonskih krogih za ukrep, ki ga je zahteval general Wavell. Te čete naj bi zamenjale sedanjo vojsko, kateri je potreben daljši oddih, ker jo je italijanski odpor izločil iz boja, pišejo stockholmski listi, kakor poroča Stefani.

Časi so se spremenili, ni se pa spremenilo nekaj: dostojanstvo, velikodušnost in dobrotljivost Amerikancev. Amerika je razumela, kaj Francija potrebuje, je govoril maršalski prefekt včeraj, ko je prišla iz Združenih držav prva ladja z živcem in zdravili za francoske otroke.

Začetek silovite angleške letalske ofenzive proti Berlinu in nemškim lukam

London, 14. marca. o. Reuter: Angleško letalstvo je začelo v noči od srede na četrtek z letalsko ofenzivo na nemška mesta. Napadlo je Berlin, Hamburg in Bremen. Napad je trajal od mraka do zore. Napad na Berlin je bil do sedaj najhujši, kljub zelo močnemu protiletalskemu ognju. Angleškim letalom se je posrečilo priti skozi ogenj in zmetati bombe na cilje, določene že vnaprej. Napad je trajal več ur in so letalci zmetali bombe na železniške postaje, križišča in tovarne ter povzročili ogromne požare, da je bilo mesto kakor podnevi. Več pilotov pripoveduje, da so bili požari na različnih krajih v Berlinu tako ogromni, da jih je bilo videti 200 km daleč. Neki pilot se je spustil tako nizko, da je letel nad strehami in je s strojnimi obdelaval protiletalsko topništvo.

V Bremenu so si vzeli Angleži za cilj važne tovarne za vojne potrebe, več stavb je bilo zadetih, povzročili so ogromne požare in silno razdejanie. Posebno hud je bil napad na industrijski predel, kjer je bilo največ požarov. Protiletalski ogenj v Bremenu pa je bil še mnogo hujši kakor v Berlinu. Več nemških lovec je skušalo preprečiti napad, pa se jim ni posrečilo.

Tudi Hamburg je imel vso noč napad. Začel se je ob 22, ko so padle prve bombe na ladjedelnice. Požari so bili videti na 100 do 150 km daleč. Istočasno pa so angleška letala bombardirala Boulogne in letališča v zasedenem ozemlju.

Angleški letalci so včeraj pri Jutlandu spustili zračni torpedo na nemški rušilec ter ga zadeli. Včeraj podnevi so angleška letala močno bombardirala Calais in druga letališča v zasedenem ozemlju. En angleški lovec se ni vrnil. Snoči so angleška letala že drugo noč zelo močno in uspešno bombardirala nemško pristanišče Hamburg. Podrobnosti o tem napadu dosedaj še niso znane.

Pri snočnjem nočnem napadu smo sestrelili štiri nemške bombnike, več drugih pa je bilo poškodovanih.

Berlin, 14. marca. DNB. Preteklo noč so angleški bombniki izvedli napade na pokrajine v severni Nemčiji. Med napadi so vrgli veliko število zažigalnih bomb in bomb z močnim eksplozivnim učinkom, ki so padle na nevojaške naprave. Med civilnim prebivalstvom je bilo več mrtvih in ranjenih. Po do sedaj došlih poročilih o nemški lovski letala za nočne polete in protiletalsko topništvo sestrelila pet angleških letal.

Zborovanje celjskih trgovcev

Prav bi bilo, če bi tudi Slovenija dobila primerno količino sladkorja, ki pride s Slovaškega

Celje, 14. marca. Snoži je bila v Narodnem domu glavna skupščina celjskih trgovcev. Po poročilu predsednika tega združenja g. Sterneckega in tajnika g. Blažona je bil sprejet poročilni za tekoče leto in nekaj predlogov uprave. Nato je dobil besedo celjski župan dr. Vršič, ki je v imenu celjske občine pozdravil zbrane zastopnike trgovcev. Za njim je govoril o konjunkturi trgovine, zlasti celjske, svetnik trgovsko-industrijske zbornice gosp. Fazarinc. V svojem temeljitom govoru je orisal zgrešeno pot, ki so se je prej oprle pri nas, namesto da bi vpeljali uravnavno gospodarstvo. Govornik se je potem dotaknil krajevnih razmer in prešel na vprašanje dobave moke in sladkorja. Uvoz moke iz Banata se je ustavil. Če ne bi bilo je prej poskrbeli za nekaj moke, ki je zdaj v naših skladiščih,

bi bili sploh brez nje. Tudi sladkorja v zadnjem času primanjkuje. Za celjski okraj z mestom vred je določena količina 70.000 kg, t. j. sedem vagonov sladkorja. To pa je vsekar premalo. Zato tudi ni nič čudnega, če se v zadnjem času množe pritožbe, da ljudje ne morejo dobiti sladkorja niti toliko, kolikor bi ga nujno potrebovali.

Kakor smo zvedeli, bomo dobili večje količine sladkorja s Slovaške, in sicer 1200 vagonov. Prepričani smo in prav bi tudi bilo, da bi primerna količina tega sladkorja prišla tudi v Slovenijo in tako tudi v Celje.

V imenu Zveze trgovskih združenj je nato spregovoril g. Pustišek iz Ljubljane. Podal je glavne smernice, v katerih je v pretekli poslovni dobi potekalo delo te zveze. Zveza je bila v preteklem letu še prav posebno delavna.

Ljubljana od včera do danes

Zdi se kakor bi se bili tam zgoraj zmenili vreme, naj se letošnji marec ravna natančno po navodilu »danes lepo, jutri grdo«, pa spet lepo po vrsti — kajti prav tako se zadnje dni napravlja vreme.

Včeraj je bil dan lep in prijeten, vse ga je bilo veselo. Če bi bil še gorak, bi bilo nebeško fletno. Toda že kmalu popoldne je začel vleči mrzel veter. Pa ne, da bi bil jasno vreme še učvrstil kakor ponavadi napravi — na večer je odnekod privlekel sive oblake, med katerimi se je luna le s težavo prebijala. Davi je bilo jutro spet oblačno, černo in celo precej mrzlo. Še teden dni nas loči od prave, tudi v koledarju določene pomladi. Dan je pa zdaj že kar dolg, zvečer se še dolgo vidi in jutraj se že tudi ni več treba napravljal pri luči.

Krščansko žensko društvo je zborovalo

Predsednica Krščanskega ženskega društva ga. Logarjeva je pričela občni zbor te človekoljubne organizacije naših gospa in gospodičen. Pozdravila je društvenega duhovnega svetovaleca univ. prof. prelata dr. Lukmana, banovo gospo Natlačeno, zastopnico Slovenske krščanske ženske zveze go. Peršuhovo, predsednico Društva za varstvo deklet go. Golievo, zastopnico Slomškove družbe go. Hafnerjevo, predsednico Savice gđ. Lavričovo in predsednico Dekliških krožkov gđ. Stefanovo.

Ga. Sadarjeva je podala nato pregled o delovanju društva v preteklem letu. Zdaj je 328 članic. Na materski dan so bile članice pri skupni sv. maši in sv. obhajilu za umrle članice, zvečer je bila v Operi lepo uspeša materska proslava. Prebitek je bil, kakor vsako leto, uporabljen za obdaritev revnih otrok. Na Miklavžev predvečer je društvo priredilo nastop, na katerem je bilo obdarovanih 140 otrok. Prirejenih je bilo šest pravnih in peregih predavanj, sedem zanimivih ekskurzij ter dva družabna sestanka. Društvo je sodelovalo pri raznih nabiranih akcijah, pri zbirki mladinskega odseka Protituberkulozne zveze, pri zbirki Rdečega križa, ob dnevih za slepce, ob nabiranih dneih za zimsko pomoč ter se udeleževalo ob vsesvetki akciji za prodajo vencev in sveč v prid pomoči potrebnim ljubljanskim meščanom. Z mesečnim prispevkom podpira več dijakov in družin, mnogokrat pa je nudilo tudi posamično podporo. Ima tudi svojo akcijo ročnega dela za zimsko pomoč. Namesto cvetja na krsto dr. Korošca je zbralo večje količino bombaža, iz katerega članice pletejo jopice, majice, hlače, vse za revne otroke. Društvo je dalje tudi uvedlo popoldnevne ročnega dela. — Proučevalo je osnutke zakona o zaščiti gospodinjstev, sodelovalo pri raznih sejah, odborih in anketah. Prisrčna stike je imelo z mnogimi človekoljubnimi in patriotskimi društvi, prsrčne stike pa je imelo tudi z akademskim društvom »Savica«.

Blagajniško poročilo je podala izredno agila in marljiva članica društva ga. Sušnikova. Po končanih poročilih je spregovoril prelat dr. Lukman, ki je društvu čestital k plodnemu delu ter končal z željo, da bi Bog tudi v bodoče blagoslovil društveno delovanje.

V odbor so bile nato izvoljene naslednje gospe: Finčeva, Goričanova, Logarjeva, Natlačena, Odlaskova, Podgornikova, Remčeva, Sadarjeva, Sušnikova in Vencajzova. Zelo agilno pa dela v odboru tudi bivša večletna predsednica gđ. Krekova. V nadzorstvu so: go. Golieva, Milavčeva, Vrhovčeva, v razsodišču pa: go. Bartolova, Lebarjeva, Puntarjeva.

Spet več prodajalcev po lokalih

Kakor je postalo malo bolj gorko, so v lokalne spet v večjem številu navaili razni prodajalci, ki ponujajo svinčnike, razglednice, nože in podobno. Da se pa ta čas obiskovanja še bolj pozna, so tudi z dežele prihajali otroci, ki ponujajo prvo spomladansko cvetje. Gostje ponavadi ne kupijo nič, da pa se obiskovalcev

znebe, rad vsak daruje vsaj dinar. Kdo ve, če je ta dinar, ki se ga prodajalec lahko precej nabere, če je priden in če obere dosti lokalov, tudi uporabljen v pravi namen in če ga dobi v resnici potrebiti?

Nesreča na Tržaški cesti

Ljubljana, 14. marca.

Včeraj popoldne se je vozil mlad trgovski vajenec s kolesom po Tržaški cesti domov proti Viču. Mladostna objestnost in razposajenost sta bili vzrok, da ni dosti pazil na cesto pred seboj. Vozil je s kolesom v žlebičast tir električne cestne železnice in ker je vozil zelo hitro, je tudi hitro padel na desno stran ob rob hodnika. Slučaj je pa hotel, da je ravno tedaj šla neka gospa po hodniku ter vodila za roko malo komaj enoletno punčko. Vajenec, kolo, gospa in otrok so se znašli v kupu blata in prahu istočasno. Najhuje je poškodovan vajenec, ki je pri padcu ob rob hodnika dobil precejšnje poškodbe po glavi, rokah in nogah. Močne odrgnine je dobil tudi mali otrok, le gospa je ostala skoraj nepoškodovana, zato je pa njena obleka utrpela naravnost grozne poškodbe, tako da so skoraj čunje visele od nje.

V viharjih časih - novi poklici

Ljubljana, 14. marca.

Ne gol napredek človeštva, tudi viharji in razdrapani časi butajo na površje popolnoma nove poklice in družabne funkcije človekove. Vse kakšni poklici in stanovi so se pojavili že sedaj v zadnjih letih? Važna je n. pr. funkcija »kontrolorja cene«. Mnogo posla imajo organi, ki nadzirajo obrtnike in razne producente. V teh časih so se prav dobro začeli razvijati gotovi trgovski posli, ki so bili poprej v mirnih časih popolnoma zanemarljeni in jih človek niti pogledal ni. Koliko posredovalnih pisarn za nakup in prodajo nepremičnin je bilo, recimo pred desetimi leti? Par realitarnih pisarn in še te niso imeli kdove mnogo posla? In sedaj? Skoraj v vsaki važnejši in prometnejši ulici naleti človek na pisarno za nepremičnine!

Zbiranje starega železja je bilo pred leti posel, ki so ga opravljali najsiromašnejši ljudje in ki so navadno hodili na razna smetišča, kamor so mestni smeatarji vozili smeti. Danes je zbiranje starega železa prav dober posel in trgovci s starim železom tedensko naberejo po več vagonov tega blaga. Že čedni milijoni so izkazani v poslovnem prometu za staro železo. Ker je cena velika, je naravno, da so se tudi tatovi vrgli na ta predmet.

Vreče so postale tudi trgovski predmet. Njih

KAKO JE BILA TORPEDIRANA JUGOSLOVANSKA LADJA

»ORAO«

Split, 14. marca. j. V Split sta prispela včeraj dva člana od posadke jugoslovanske torpedne ladje »Orao«, ki je bila 12. oktobra lani torpedirana na Atlantskem morju na potovanju od Brazilije v Anglijo. Ladja je bila last družbe »Atlantska plovnica« na Sušaku.

Ladja je naložila v Braziliji tovar žita za Anglijo. Kakšnih 200 kilometrov zahodno od Gibraltarja pa je ladjo ustavila neka neznana podmornica, na kateri so mornarji opili le številko 10, narodnosti pa niso mogli ugotoviti. Dan poprej je ladjo srečal angleški rušilec in je nekaj časa vodil proti Gibraltarju. Čim se je podmornica prikazala, je dala vojaško spremstvo radijski poziv Gibraltarju, da je v bližini tuja podmornica. Bržkone pa je podmornica ujeta ta znak, kajti takoj je odgovorila s topovskimi strelami. Na ladjo je bilo izstreljenih okrog 30 strel, ki so ubili dva člana posadke, ostali mornarji pa so poskakali v morje ali pa v reševalne čolne. Čim je posadka zapustila ladjo, se je podmornica približala in oddala štiri strele v ladjo, v vsako skladišče po enega. Takoj nato se je podmornica oddaljila in izstrelila torpedo, ki je zadel ladjo v strojinski oddelek. Ladja se je potem še štiri ure držala na površju, nato se je šele pogreznila v morje. Ladji »Orao« je poveljeval kapitan Suzanić iz Kostrene, na ladji pa je bilo 32 mornarjev. 16 je bilo Jugoslovancev, ostali pa tujih narodnosti. Od naših mornarjev ni bil nihče ubit. Oba sta bila skočila iz ladje in se nekoliko poškodovala, toda igrala sta dobro vru, ju je prišel rešiti neki angleški rušilec. Na tem rušilecu so ostali vsi brodolomci dva dni, ker je ladja iskala podmornico. Pa je ni našla, je čezlula v Gibraltar in vkrcala naše mornarje na ladjo »Anto Katković«, ki se je pripravljala na odhod v domovino. Dva meseca so bili na tej ladji, toda odpulili niso. Zato so spet odšli na kopno in se skozi Portugalsko, Španijo, Francijo in Nemčijo vrnili v domovino.

V vseh ljubljanskih župnijah bo od 15. do 25. marca SV. MISIJON

Ljubljančani, udeležujte se teh pobožnosti!

cena je sedaj običajno nad 30 din. Pravijo sicer zadnje dni, da so cene včasem za nekaj dinarčkov padle, ker je baje na trgu dovolj tega blaga. Tatovi in razni zmikavti vseh vrst in kategorij so se spravili tudi na vreč in sodna kronika zadnji čas zaznamuje prav mnogo tatvin vreč. Bilo je že tudi več tatov zaradi vseh obsojenih.

Janez Štrukljev je star tat, prav izurjen v tem poklicu. Star je 34 let. Novembra lani se je spravil na trgovanje z vrečami in sicer na izmikanje vreč in prodajanje. Ker je za vreče v trgovskem svetu veliko povpraševanje, se je organiziral nov poklic, namreč poklic »zbiralec vreč«. Zbiralec vreč ima svoje malo skladišče in nakupuje povsod pri ljudih vreče. Dobavlja jih pa potem raznim veletrgovcem-mokarjem in drugim. Janez je izvohal lani novembra nekega trgovca Andreja, ki je imel več vreč v skladišču. Ponoči 3. novembra se je splazil v Andrejevo skladišče in mu odnesel 35 vreč v vrednosti 1050 din, pozneje tudi ponoči 24. januarja letos je zopet odnesel Andreju 42 vreč v vrednosti 1260 din in celo 50 kg korne moke v vrednosti 230 din. Vse vreče je prodal Janezu nekemu Bločanu, zbiralcu vreč tam v Mostah za 765 din. Zbiralec seveda je napravil tudi prav dober posel, ko jih je naprej prodal.

Pred malim kazenskim senatom je Janez Štrukljev priznal tatvino in je bil obsojen na 5 mesecev strogega zapore.

Hrvatje skušajo do skrajnosti izrabiti svoje rudno bogastvo

Zagreb, 14. marca j. Oblasti hrvaške banovine se na vseh področjih trudijo, da bi se osvobodile odvisnosti od drugih pokrajin države. Znani so napori, da se osamosvoji pri prehrani in kurivih, tudi pa se tudi v rudarstvu. Hrvatska banovina nima velikega rudnega bogastva, le nekaj rjavega premoga in boksitna polja. Zato skušajo do skrajnosti izrabiti te naravne zaloge in vsaj glede premoga poskusiti, da bi Hrvatje rabili rajši domači premog, kakor pa uvoženega iz Slovenije ali Bosne. Obenem bi radi dali delo številnim hrvaškim rudarjem, ki so dobili delo v Bosni in Srbiji. Oddelek za rudarstvo pri banski oblasti je naredil načrt za načrtno izgradnjo rudarskega bazena okrog Nove Gradiške. Posebno pozornost bodo posvetili rjavemu premogu. Računajo, da bo razvoj domačega rudarstva dvignil hrvaško gospodarstvo, obenem pa bodo lahko s premogom pokrili vse domače potrebe priročno izkužen, ki so jih preteklo zimo imeli. Tedaj je namreč zmanjkalo premoga. Po drugi strani je treba tudi obvarovati gozdove pred velikim izsekavanjem.

Banska oblast je ustanovila posebno rudniško ravnanstvo v Novi Gradiški, ki bo takoj začelo odpirati premogovnike na črti Novska—Nova Gradiška. Tu izvedbi elektrifikacije teh pokrajin. Obenem bodo zgradili dovodne železniške proge od rudnikov do bližnjih postaj na normalnih železniških progah. Cilj teh podjetij bo, da nasitijo z lignitom ves domači trg in tako vnaprej onemogočijo nevesčnosti, ki jih prinaša pomanjkanje dobrega premoga za zimo. Verjetno je, da bodo oblasti pripravile vse javne ustanove do tega, da bodo že sedaj naročile velike količine rjavega premoga za kurjavo, kajti lignit se mora vsaj dva meseca sušiti, da potem gori kakor bukovina. Vsa ta nova podjetja in načrti bodo zahtevali veliko denarja, toda računajo s tem, da bodo hrvaške denarne ustanove podprle prizadevanja za industrializacijo hrvaške banovine tam, kjer so sedaj izgledi za izvedbo načrtov večji in uspeh verjetnejši. V kolikšnem obsegu pa mislijo začeti, se vidi iz napovedi zagrebškega časopisja, ki pravi, da iščejo

Naša beseda

Smrt nam je ljubša kot suženjstvo!

O, ni vseeno, komu plašaš davek. Kadar ga plašaš domovini, ga plašaš za učitelja in duhovnika, ki te učita, za orožnika, ki te varuje, za puško, ki jo boš vzel v roko, da braniš svojo družino in sebe; kadar ga plašaš tuju, ga plašaš zato, da te bo laže stiskal, dokler se ne izrine iz zemlje — no, potem boš pa davka prost. Včasih, ko si slabe volje, zajezikaš: »Naj pride kar hoče, slabše že ne more biti kakor je!« Zato, da je lahko še mnogo, mnogo slabše, tako slabo, da niti povedati ne boš smel, da je slabo! O, da, lahko je še mnogo, mnogo slabše!

Gorje mu, kdor danes postane suženj! Starejši ljudje še vedno mislijo na nekdanjo Avstrijo. Kakor nam je tudi bila skrajno krivična in smo v njej kljub žilavemu boju izgubljali meter za metrom svoje zemlje, vendar se je vsaj na zunaj delala za mater vseh svojih narodov. Avstrija ni bila nemška narodna država, marveč skupek mnogih ljudstev, zato so nasilniki, ki so jo vladali, vsaj včasih morali tudi drugim narodom dovoliti kake ugodnosti. Te Avstrije ni več in je nikdar več ne bo. Kdor misli, da bi mu kot Slovincu kje drugje lahko bolje šlo kakor v lastni državi, zasluži, da bi mu s krampom puščali! Dokler obstoji močna Jugoslavija in imaš njen potni list, da, če bi je ne bilo, bi nas pasli, strigli in klali po mili volji.

Slovenski človek, ki vse to ve in nekaj bere, da bi se ne upri suženjstvu? Ti, mož, potomec tistih junaških prednikov, ki so pred Turkom obranili našo deželo, borec se za križ častni in svobodno zlatu, ti da bi se v nevarnosti ne postavil v bran? Ta kmet, sin tistih punjarjev, ki so nekdanj naskakovali tujeve graščine, ta da bi dopustil, da njegova zemlja, ki je danes svobodna, zopet pride pod kake pripenke? On, ki bi se pravedal za eno brazdo do smrti, da bi dopustil, da svo deželo pograbi tuječ? In slovenske žene in dekleta, htere tistih, ki so nekdanj pesnjane polivale z vrela smolo in ki so že nedavno izpridale svoje junaštvo pobirajoč podpise za našo svobodo v brk tujemu zandaru, ki je strahoval deželo, da bi v sedanjosti odločilni uri odgovorile? Ve da bi dopustile, da se zopet vrnejo časi, kakor so bili pred dvanajsetimi leti, ko so možki umirali za tuja, ki je doma po vaših kočah ropal žilo? Z grozo v očeh ste prosile: Kaj bom pa otrokom dala? Pripenke pa se je zarezal: Naj pa kamenje žro. Takrat je skipelo v vas, da ste njega s kamenjem pobile. Ti, ki bolj kakor mož čutiš, kako se iz bodočnosti zaupno vate ozirajo svetle očke rodu, ki še rojen ni, ne boš li v nevarnosti stisnila zob in s krvavečim pa pogumnim srcem rekla možu in sinu: Branila nas! Naša deca ne smejo postati sužnji! In vi slovenski fantje, ki se iz gole prešernosti stepete do krvi, vi da bi nenadoma postali slepi, pustili v nevarnosti svoje matere, sestre in neveste pa kleteplazili pred sovražnikom, češ: vzemi kar hočeš, samo pri miru nas pust! Saj bi mu prerahljali kosti, kdor bi kaj takega sumil o vas.

Ne, svoje svobode ne damo nikoli več, pa četudi bi jo morali braniti samo z zobmi in nohti. Tisočkrat ljubša smrt kot suženjstvo! Svojo zemljo, ki so nam jo predniki z znojem pognojili, s pobožnimi znamenji in s svojimi grobovi posvetili, to svojo zemljo hočemo braniti do konca. Svobodno naj jo prezevamo naši otroci, samo v svobodni bodo mirno počivale naše kosti. V borbi za svobodo ni razlike med pristaši strank, ni delavca in bogatina, ne izobraženca in preprostega človeka, marveč vsi eno. Eno med sabo, eno s predniki, ki so nam nadelali pot in dali zgled, eno s prihajajočim rodom, ki nam nalaga dolžnost, eno z velikimi narodnimi borci, eno z našimi vidci, ki nam z največjim podudarkom govorijo na srce svoje poslednje spoznanje:

Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi!

Trbovlje

Zaprta cesta. Avtoprevozniki se opozarjajo, da je do nadaljnjega prepovedana vožnja s tovornimi avtomobili skupne teže na pet ton po banovinski cesti Latkova vas—Marija Reka—Zagorje—Trbovlje—Izlake v odseku od km 22.913 do km 26.406. Prekrški so kaznivi. Denarne kazni se stekajo v banovinski cestni sklad dravske banovine. Prepoved vožnje bo oblast označila s predpisanimi znaki na obeh krajih odseka omenjene ceste. V Društvenem domu bo v nedeljo, dne 16. marca ob 9 predavanje o domačem gospodarstvu; predavatelj bo ob tej priliki poročal o banovinskem zasledanju in proračunu.

nova podjetja za sedaj okrog 150 rudarskih posestev, rudarskih kovačev in podobnih delavcev.

V svojem novem rudarskem bazenu mislijo ustanoviti tudi posebno topilniško industrijo. Menda celo računajo na tovarne za predelovanje boksita v aluminij. Statistika govori, da zavzema rjavi premog med hrvaškim rudnim bogastvom dve tretjini, od ostanka pa odpadejo tri petine na ležišča boksita.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Obrnil se je k cerkovniku in mu rekel: »Prosim vas, pomagajte, da prenesemo truplo v oblačilnico!«

Letá je pogledal doktorja Marabbeja, ki je priklinal in rekel:

»Policija ima pravico delati svoje sklepe! Nič nimam proti temu, da ubogo ženo prenesete v oblačilnico.« Odmalni se je, da bi napravil prosto pot temu sprevedu, ki mu je načeloval župnik, mmarajoč neke nerazločne besede.

V tem trenutku, se je zrušil v najbližnji klopi Darek Ricardo ter si pokrtil glavo z rokami. »Moj Bog, spet je eden!«

Polkovnik Datmar ga je prezirljivo pogledal. Marle je bila vsa prevzeta zaradi tega dogodka. Tudi ostali verniki so se počutili neugodno.

»Zopet živi! Temu je vzrok vzdušje tega prokletega mesta. Dovolj je, da ne srečna ženska umre za kapjo, in mi vsi smo že prepričani, da je to umor, razen doktorja, ki ima morda edini prav!« Darek Ricardo je dvignil glavo. Bil je

bled kot smrt, roke pa so mu trepetale. »To je v resnici umor! To tudi sami zelo dobro veste... in vsak je o tem prepričan!«

»Mir!« je zaklical cerkovnik. »Policija je tu!«

Glavni inšpektor Guidlugh se je v resnici približal z beležko v roki. Brigadir je stal poleg njega. Obrnil se je najprej do cerkovnika.

»Recite mi,« ga je vprašal, »ob koliki uri ste prišli v cerkev?«

»Pol ure pred službo božjo. To je ob pol enajstih. Takrat še ni bilo nikogar v njej.«

»Hotel ste reči, da niste videli nikogar,« je popravil Guidlugh.

»Ne, hotel sem reči, da v resnici ni bilo do torkrat nikogar v cerkvi. Če pa mislite, da se lahko krije kdo pod temi klopmi, nimam ničesar proti temu.«

»Mogoče se je skrtil pod klopio, da preplaši ženko, za katero ve, da ima bolno srce, ter jo je tako močno prestra-

šil, da je umrla?« je vprašal polkovnik Datmar.

»Nato sploh nisem mislil,« je odvrnil Guidlugh. »Smrt miss Bugh je nastopila, ko bi ravno morala izpovedati zelo obremenilne reči za neko osebo. Problem je zame to, kako je morilec postal, da je nastopila smrt pod okolišnostmi, ki jih je sam predvideval, ter vse premisljeno pripravil. Očividno je bil kraj in čas nameroma izbran, da bi bili vsi prepričani, da je umrla naravne smrti.«

Toda sedaj, gospoda, ali mi lahko poveste, kdaj je prišel v cerkev prvi po cerkovniku?

Prodirni Guidlughov pogled je premeril vse navzoče, a zlasti se je ustavil na g. Daxburyja, ki je bil precej prepaden. »Gospod, ste bili to vi?«

»Sem... Mislim, da sem,« je dejal nemirno pogledal cerkovnika, ki je to potrdil.

»Točno je, gospod. Moram reči, da ste zelo točni v opravljanju cerkvenih dolžnosti.«

Guidlugh je napisal ime g. Daxburyja, nato pa še imena ostalih vernikov.

»Ob kateri uri jutraj odpirate cerkvena vrata?« je vprašal cerkovnika.

»Gospod, ta vrata niso nikdar zaklenjena...«

»To je po tem takem zelo olajšalo pripravljanje zločinca!« je rekel zadirčno de-

tektiv ter šel proti zakristiji.

Verniki so se pomalem razhajali, a mnogo jih je ostalo še v cerkvi, čeprav sta že odšla oba policista. Med zadnjimi so bili g. Daxbury, Darek Ricardo, polkovnik in njegova hčerka.

»Prav za prav ne vem, kaj še tu čakamo,« je rekel Daxbury in pogledal polkovnika. »Ta pregled trupla bo najbrž še dolgo trajal... Seveda ve mi bi radi vedeli, če bo doktor Marabbeja ostal pri prvi ugotovitvi, ali...«

»Vi lahko odidete, g. Daxbury, a jaz bom ostal tu, da zvem rezultat tega pregleda.«

»Prepričan sem, da je to gločin,« je rekel mladi Darek Ricardo. »Nov gločin, saj človek mora priti ob pamet. Zato mislim, da je dobro, če vsi odidemo, vsaj vsi, ki imamo ogroženo življenje, a tudi policija bo lažje opravljala svoj posel, če odidemo!«

»Jaz sem povsem strinjan z vami,« je ognjevit rekel g. Daxbury. »Čim bom od svojih predstojnikov dobil rešeno prošnjo za dopust, bom odšel iz Platha, dokler ne ujamemo Cashdona. Bedak mora biti oni, ki ostane tu pod takimi okolišnostmi...«

Oprostite mi, g. Datmar... Umolknil je, ko je zapazil Bramleya, ki je prišel iz zakristije.

»Torej, kaj je?« ga je vprašal polkovnik Datmar.

Brigadir ni odgovoril. Njegovo obnašanje je bilo zelo uradno. Šel je naravnost h klopi, kjer je sedela miss Bugh. Vzel je njeno ročno torbico, rokavice in steklenico z okrepilno soljo. Vse to je vzbudilo pri navzočih še večjo radovednost.

»Torej, kaj je?« je ponovil polkovnik.

Bramley se je vzramel.

»Ni potrebno, gospoda, da čakate, kajti dali ne bomo nobenih obvestil!«

Vrnil se je v zakristijo, a polkovnik in ostali verniki so ga spremljali s pogledom.

XXIII. POGLAVJE

Detektiv ni človek

Odložili so sodniško razpravo zaradi smrti Amalije Valentine Bugh na nedolodno čas lsto je bilo sklenjeno v zadevi Henrika Ricarda in Alberta Princea, zadovoljijo so se z ugovoritvijo, da so bili umorjeni.

Guidlugh je bil čmeren, ko je odhajal iz sodne dvorane, in šel proti doktorju Hadonu. Služkinja ga je samo pogledala, ga sprejela in odpeljala k doktorju. Trenutek kasneje je sedel v doktorjevem privatnem salonu.

»Torej, kaj je s preiskavo?« ga je vprašal Hadon z nenavadno utrujenim glasom.

»Ze vem, g. doktor, da je bil to res zločin!«

(Dalje sledi)